

Sosiaalihuollon kansallisista luokituksista ja Kanta-arkiston käyttöönotosta

matti aj karvonen

Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos Oy

Palvelutehtävälukituksen haasteet – entisten palvelutehtävien muuttaminen uuteen luokitukseen

Erään kunnan

asiakkuuksia/palvelutehtäviä:

Adoptioneuvonta
Aikuissosiaalityö
Ennaltaehkäisevä perhetyö
Jälkihuolto
Laitoskuntoutus
Lapsen asuminen
huoltajuusjärjestelyin
Lastensuojelu
Mielenterveyspalvelut
Monialainen arviointi
Nivelluokka
Omaishoidontuki
Oppilashuolto
Perheneuvola
Sosiaaliluotto

Toimeentulotuki
Toppari
Huolto- ja tapaamissopimus
TYP-asiakkuus
Huoltoselvitys/lausunto
Valvotut tapaamiset
Jälkihuollon toimeentulotuki
Jälkihuollon toimeentulotuki, UK
Vammaispalvelu
Jälkihuolto, UK
Vanhushuolto
Kehitysvammahuolto
Varhaisen tuen palvelut
Kuntouttava työtoiminta
Yhteisasiakkuus LS ja AIK

- Iäkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työikäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Haasteita – palvelutehtävien ja sosiaalipalvelujen luokitus

- Palvelutehtäväluokitus ja sen mukaiset käyttöoikeudet asiakastietoihin piti toteuttaa viimeistään 1.1.2021 alkaen – ihan aikataulussa ei kaikkialla tätä toteutettu ja tietojärjestelmästä riippuen ei ehkä aivan kirjaimellisesti
- Käyttöoikeudet perustuvat:
  - Palvelutehtäväluokitukseen
  - Sosiaalipalvelujen luokitukseen
  - Palveluprosesseihin (asian vireille tulo, palvelutarpeen arviointi, asiakkuuden suunnittelu, palvelun järjestäminen, palvelun toteutus)
  - Asiakirjatyypeihin ja asiakasasiakirjoihin
- Palvelutehtäväluokituksen ja uuden asiakastietolain myötä on siirrytty yhden rekisterin käyttöön:
  - sosiaalihuollon asiakasrekisteri

Muutokset kirjaamiskäytäntöihin

- Luokitusten käyttöönotto ja Kantaan liittyminen on n. 20% teknistä muutosta ja 80 % toiminnan ja kirjaamisen tarkastelua
- Kanta-palveluihin ollaan liitytty (jos ollaan) nyt 1. vaiheen määrittämisellä, jolloin Kantaan arkistoidut tiedot jäävät ainoastaan rekisterinpitäjän omaan käyttöön eivätkä tulevaisuudessakaan tule näkymään asiakkaalle (tiedon saanti rekisterinpitäjältä nykyiseen tapaan)
- 1. vaiheen määrittämisellä voi olla liittynyt sosiaalihuollon Kanta-palveluihin vuoden 2023 loppuun asti
- Myöhemmin tulee lisää Kanta-liittymisen vaiheita ja asiakkaille jatkossa myös OmaKanta käyttöön tietojensa saamiseksi

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua – havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutumisvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisiyö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulotukipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
	Turvakotipalvelu
Liikkumista tukeva palvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Omaishoidon tuki	Vertaistukitoiminta
Palveluasuminen	Äitiyden selvittäminen
Perheasioiden sovittelu	
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

lääkäiden palveluissa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- lääkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työikäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua - havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutumisvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisityö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulokotipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
	Turvakotipalvelu
Liikkumista tukeva palvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Omaishoidon tuki	Vertaistukitoiminta
Palveluasuminen	Äitiyden selvittäminen
Perheasioiden sovittelu	
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

Lapsiperheiden palveluissa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- läkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työikäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua - havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutumisvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisityö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulotukipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
Liikkumista tukeva palvelu	Turvakotipalvelu
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Omaishoidon tuki	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Palveluasuminen	Vertaistukitoiminta
Perheasioiden sovittelu	Äitiyden selvittäminen
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

Lastensuojelussa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- läkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työkäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua - havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutusvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisityö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulotukipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
Liikkumista tukeva palvelu	Turvakotipalvelu
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Omaishoidon tuki	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Palveluasuminen	Vertaistukitoiminta
Perheasioiden sovittelu	Äitiyden selvittäminen
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

Perheoikeudellisissa palveluissa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- läkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työikäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua - havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutumisvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisityö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulokipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
Liikkumista tukeva palvelu	Turvakotipalvelu
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Omaishoidon tuki	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Palveluasuminen	Vertaistukitoiminta
Perheasioiden sovittelu	Äitiyden selvittäminen
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

Päihdehuollossa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- läkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työkäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua - havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutumisvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisiytyö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulotukipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
Liikkumista tukeva palvelu	Turvakotipalvelu
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Omaishoidon tuki	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Palveluasuminen	Vertaistukitoiminta
Perheasioiden sovittelu	Äitiyden selvittäminen
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

Työikäisten palveluissa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- Iäkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työikäisten palvelut
- Vammaispalvelut

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

48 erilaista palvelutehtävien sosiaalipalvelua - havainnollistamista

Adoptioeuvonta	Perhetyö
Ammatillinen perhehoito	Puolison elatusavun turvaaminen
Asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	Päivätoiminta
Asunnon muutostyö	Sijaishoito
Ensikotipalvelu	Sopeutumisvalmennus
Henkilökohtainen apu	Sosiaalinen kuntoutus
Isyyden selvittäminen	Sosiaalinen luototus
Kasvatus- ja perheneuvonta	Sosiaaliohjaus
Kotihoito	Sosiaalipäivystys
Kotipalvelu	Sosiaalityö
Kotoutumisen edistäminen	Tapaamisten valvonta
Kriisityö	Tehostettu palveluasuminen
Kuntouttava työtoiminta	Tehostettu perhetyö
Kuntoutusohjaus	Tilapäinen asuminen
Laitospalvelu	Toimeentulokotipalvelu
Lapsen elatusavun turvaaminen	Tuettu asuminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen	Tukisuhdetoiminta
Liikkumista tukeva palvelu	Turvakotipalvelu
Lomanviettopalvelu	Vammaisten henkilöiden työhönvalmennus
Läheistään hoitavan vapaa	Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta
Omaishoidon tuki	Vammaisten henkilöiden työtoiminta
Palveluasuminen	Vertaistukitoiminta
Perheasioiden sovittelu	Äitiyden selvittäminen
Perhehoito	
Perhekuntoutus	

Asiakirjojen konteksti ja sisällöt löytyvät sosmeta.thl.fi palvelusta

Vammaispalveluissa tarjottavat sosiaalipalvelut:

Säädöksen perusteella palvelutehtävään kuuluva sosiaalipalvelu

Palvelutehtävässä yleisesti annettava sosiaalipalvelu

Sosiaalipalvelu, jota voidaan myöskin tarjota

Kaikki mahdollisesti tarjottavat palvelut eivät tietenkään tule kyseeseen kaikissa palvelutehtävissä

Palvelutehtävät:

- Iäkkäiden palvelut
- Lapsiperheiden palvelut
- Lastensuojelu
- Perheoikeudelliset palvelut
- Päihdehuolto
- Työikäisten palvelut
- Vammaispalvelut

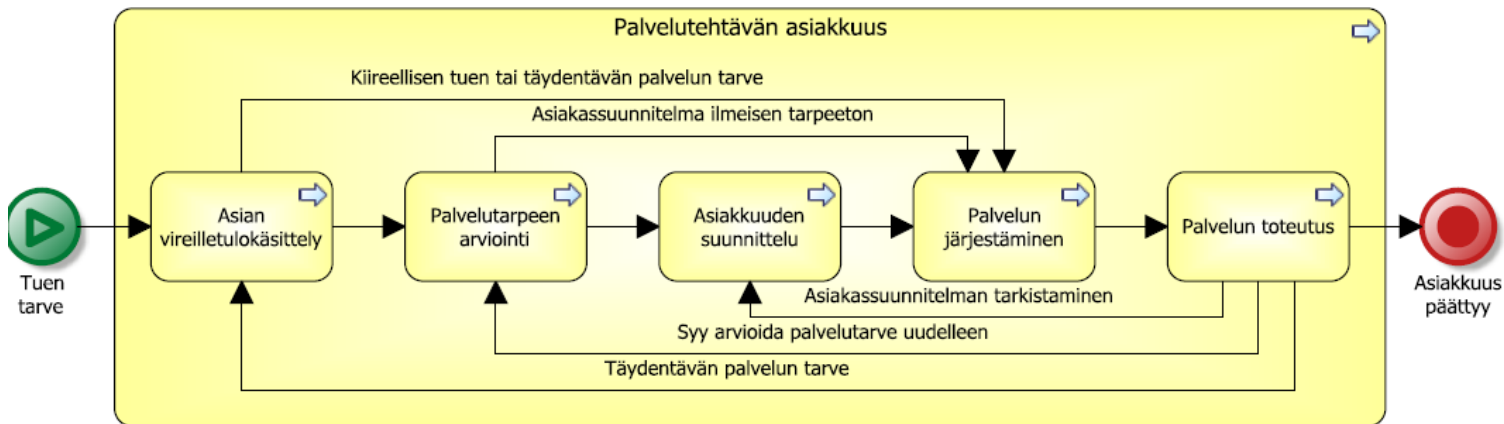
Mitä tarkoittaa toiminnan ja kirjaamisen tarkastelu – esimerkiksi:

- Minne kirjataan vammaispalveluissa auton muutostyöt, tietokoneen tai kodinkoneen hankinta. Entä apuvälineet? Lainassa olevat ja asiakkaan omistukseen siirtyvät? Ja niin, että esim. seudullinen apuvälinekeskus löytää kirjaukset.
- Kuka hoitaa valvotut tapaamiset ja miten ne kirjataan (lastensuojelu/perheoikeudelliset palvelut) → työnjaosta sopiminen
- Perheasioiden sovittelua tehdään perheneuvoloissa → kirjaamisen muutos perheoikeudellisiin palveluihin. Tehdäänkö palvelusta päätös?
- Miten kirjataan taloudellinen tuki ja läheisverkostoratkaisu?
- Voiko lastensuojelu tarjota myös SHL:n mukaista perhetyötä ja kirjata sen toteutumista lapsiperheiden palveluihin?
- Omaishoidon tuen päätökset tehdään keskitetysti yhdessä palveluyksikössä → miten prosessi jatkossa kirjataan?
- Onko kasvatusta ja perheneuvontaa ainoastaan perheneuvoloiden tuottamaa sosiaalipalvelua vai kirjaako esimerkiksi Nepsy-valmentajaksi kouluttautunut perhetyöntekijä työtään kasvatusta ja perheneuvontaan? Tai eroamassa olevien pariskuntien tukemisen kirjaaminen?
- Merkinnät terapeuttisesta työskentelystä on käyttöoikeuksien puolesta tarkkaan rajattu. Mikä tulkitaan terapeuttiseksi työskentelyksi? Voimaannuttava valokuva? Terapeuttinen sukupuoli?

Asiakkuusprosessi

- Sosiaalihuollon palveluprosesseista ja niissä syntyviin asiakirjoihin voi perehtyä osoitteessa:
  - <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/tiedonhallinnan-ohjaus/sosiaalihuollon-tiedonhallinta/palvelutuotannon-toiminnalliset-maarittelyt>

Mitä prosessien hahmottaminen tarkoittaa...?

- Kaikki kirjaaminen/päätöksen teko jne. liittyy johonkin prosessin vaiheeseen
  - Esimerkiksi asiakaskertomus pitää kirjata johonkin prosessin vaiheeseen
  - Aiemmin esimerkiksi Effica-ympäristössä kirjattiin yleisesti keltaisen ”Akti-kansion” kertomukseen
  - Pro Consona-ympäristöissä kertomusten otsikointi on Pirkanmaalla muutettu kansallisten määritysten mukaisiksi, joka myöskin poikkeaa totutuista otsikoinneista
  - Jatkossa Effica-ympäristössä ”Asiakkuuden suunnittelu” –selvitys on avoinna koko asiakkuuden ajan, joka on ehkä poikkeavaa aiempaan ohjeistukseen
  - Lisäksi voi Efficaan tulla muita selvityksiä prosessin etenemisen mukaisesti (palvelutarpeen arviointi, palvelun järjestäminen, palvelun toteutus)
- Jotkut työntekijät työskentelevät vain jossain prosessin vaiheessa, joka aiheuttaa määrittelytyötä myös tietojärjestelmän käyttöoikeuksien ja käyttäjäroolien suhteen

Asiakaskertomusmerkinnät

- Suuri muutos kirjaamisessa on asiakaskertomuksen kirjaaminen
- Ennen kertomusta on kirjattu ”jatkuvana kertomuksena” – jatkossa kertomuksen kirjaaminen pilkkoutuu eri tyyppisiin kirjaamisiin, jotka pitää valita kirjaamisen yhteydessä eli eri tyyppisiin kertomusmerkintöihin:
  - Merkintä asiakasta koskevien tietojen pyytämisestä tai saamisesta
  - Merkintä asiakastietojen luovuttamisesta
  - Merkintä asiakkaalle tehdystä tutkimuksesta
  - Merkintä asiakkaan arjesta
  - Merkintä asian vireilletulosta
  - Merkintä neuvottelun, tapaamisen tai yhteydenoton peruuntumisesta
  - Merkintä neuvottelusta
  - Merkintä ohjauksesta ja neuvonnasta
  - Merkintä rajoitustoimenpiteestä
  - Merkintä sosiaalipalvelun alkamisesta
  - Merkintä sosiaalipalvelun päättymisestä
  - Merkintä tapaamisesta tai yhteydenotosta
  - Merkintä terapeuttisesta työskentelystä
  - Merkintä toimintakyvystä
  - Muu asiakaskertomusmerkintä

Terminologian muutos

- Huomioitavaa on myös, että luokitusuudistus aiheuttaa myös pieniä muutoksia terminologiaan – esimerkiksi:
  - Aikuissosiaalityö ei ole palvelutehtävä eikä sosiaalipalvelu – mitä se sitten on ja miten se kirjataan?
  - Kuljetuspalvelu ei ole sosiaalipalvelu vaan käsitteenä on liikkumista tukeva palvelu
  - Välitystili tai itsenäistymisvarat eivät ole sosiaalipalveluita vaan asiakkaan raha-asioiden hoitamista
  - Psykososiaaliset palvelut – minne ne kirjataan?
  - Perhesosiaalityö?
  - Yms.

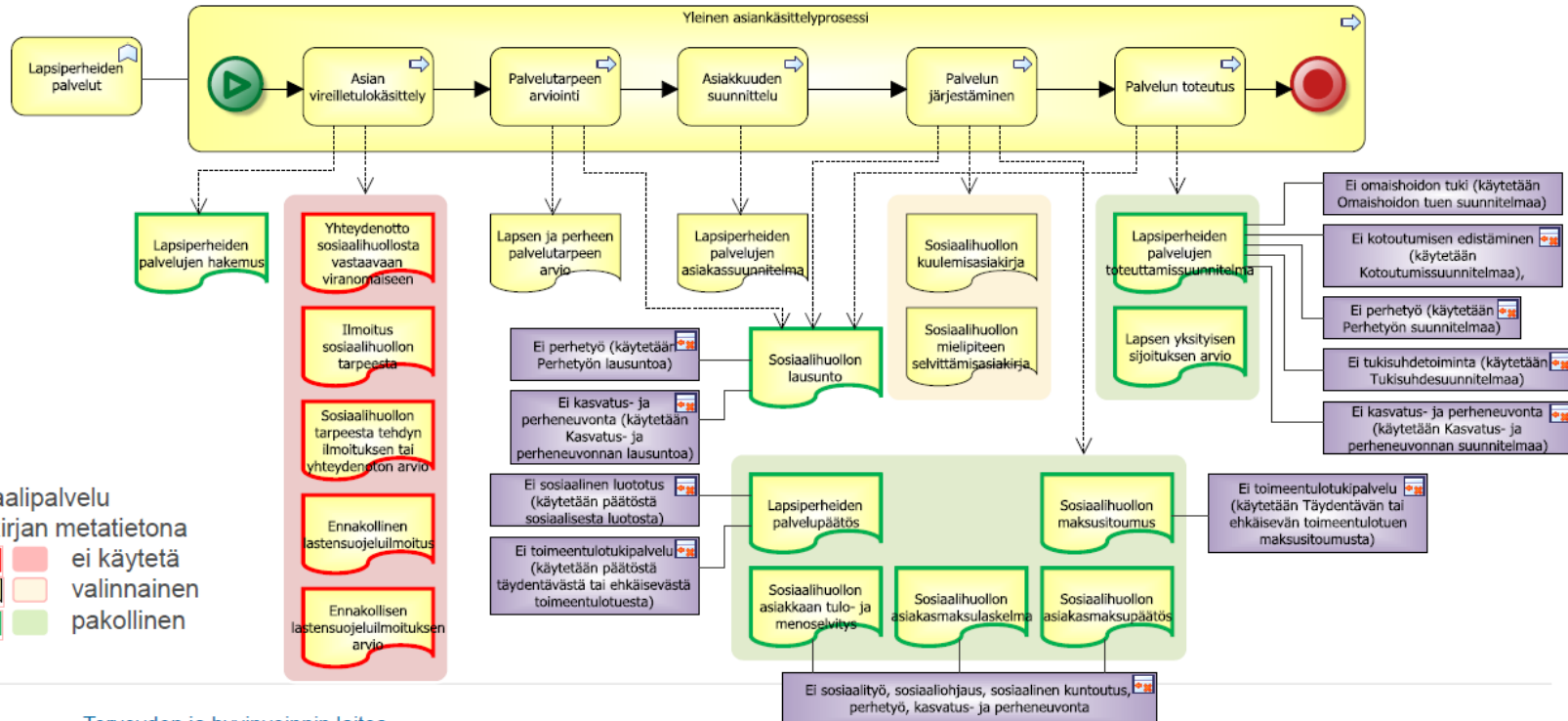

Määrämuotoiset asiakasasiakirjat

- Määrämuotoisia asiakasasiakirjoja THL on määritellyt yli 200 kpl
- Asiakirjarakenteet ovat osittain vielä luonnostilassa, mutta osa on ”Valmis”-tilassa
- [THL:n määräys asiakirjoista ja niiden rakenteista](#) on annettu 16.11.2021 ja nojautuu paljolti 1.11.2021 voimaan tulleeseen lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 784/2021 ([asiakastietolaki](#))
- Asiakirjarakenteet löytyvät ja julkaistaan jatkossakin osoitteessa www.sosmeta.thl.fi
- Kaikki asiakirjat liittyvät palvelutehtävään, sosiaalipalveluun ja prosessin vaiheeseen...

Lapsiperheiden palvelut: tietyn palveluprosessin asiakirjat, jotka voivat liittyä eri sosiaalipalveluihin

Työtehtävä, jonka perusteella käyttöoikeudet annetaan	lääkäiden palvelut	Työikäisten palvelut	Lapsiperheiden palvelut	Lastensuojelu	Päihdehuolto	Vammaispalvelut	Perheoikeudelliset palvelut
Sosiaalipäivystys	X	X	X	X	X	X	X ⁽¹⁾
Palvelujen koordinointi ja palvelutarpeen arviointi	X	X	X	X	X	X	X ⁽¹⁾
Esimiestehtävät	X ⁽²⁾	X ⁽²⁾	X ⁽²⁾	X ⁽²⁾	X ⁽²⁾	X ⁽²⁾	X ⁽²⁾
Palvelunjärjestäjän sosiaalityö tai sosiaaliohjaus							
lääkäiden palvelut	X	X				X	
Lapsiperheiden palvelut		X	X			X	
Lastensuojelu		X	X	X ⁽³⁾	X	X	X ⁽¹⁾
Päihdehuolto	X	X	X		X		
Työikäisten palvelut	X	X	X			X	
Vammaispalvelut	X	X	X			X	
Lastensuojeluilmoitusten käsittely		X	X	X	X	X	X ⁽¹⁾
Isyyden selvittäminen, lapsen elatusavun turvaaminen, lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen tai tapaamisten valvonta		X	X	X ⁽³⁾			X ⁽¹⁾
Adoptionevonta		X	X	X ⁽³⁾			X ⁽⁴⁾
Puolison elatusavun turvaaminen							X ⁽⁴⁾
Perheasioiden sovittelu							X ⁽⁴⁾
Palvelun toteutus							
lääkäiden palvelut	X ⁽⁵⁾						
Työikäisten palvelut		X ⁽⁵⁾					
Lapsiperheiden palvelut			X ⁽⁵⁾				
Lastensuojelu				X ⁽⁵⁾			
Päihdehuolto					X ⁽⁵⁾		
Vammaispalvelut						X ⁽⁵⁾	
Omaishoidon tuki, toimeentulotukipalvelu, sosiaalinen luototus tai asiakkaan raha-asioiden hoitaminen	X ⁽⁶⁾	X ⁽⁶⁾	X ⁽⁶⁾	X ⁽⁶⁾	X ⁽⁶⁾	X ⁽⁶⁾	
Toimistotehtävät, asiakasopastus, asiakastietojen hallinta, käytön valvonta tai tekninen ylläpito	X ⁽⁷⁾	X ⁽⁷⁾	X ⁽⁷⁾	X ⁽⁷⁾	X ⁽⁷⁾	X ⁽⁷⁾	X ⁽⁷⁾

Pääsääntöisesti käyttöoikeutta ei ole merkintöihin terapeuttisesta työskentelystä eikä asiakkaalle tehtyyn tutkimukseen jos se ei liity työntekijän antamaan sosiaalipalveluun

⁽¹⁾ Käyttöoikeutta ei ole perheasioiden sovittelun asiakastietoihin.

⁽²⁾ Käyttöoikeus on niihin asiakastietoihin, joihin alaisilla on käyttöoikeus.

⁽³⁾ Käyttöoikeutta ei ole lastensuojeluilmoitukseen tai lastensuojeluilmoituksen arvioon, jos ilmoituksen kohteena olevalla henkilöllä ei ole lastensuojelun asiakkuutta. Tämä koskee myös ennakkollisia lastensuojeluilmoituksia ja niiden arvioita.

⁽⁴⁾ Käyttöoikeus on vain kyseisen sosiaalipalvelun asiakastietoihin.

⁽⁵⁾ Käyttöoikeus on annettavan sosiaalipalvelun asiakastietoihin siinä palvelutehtävässä, johon työtehtävät liittyvät, sekä sosiaalipalveluja koskeviin päätöksiin, asiakassuunnitelmiin ja palvelutarpeen arvioihin.

⁽⁶⁾ Käyttöoikeus on annettavan sosiaalipalvelun asiakastietoihin kaikissa niissä palvelutehtävissä, joissa kyseistä palvelua annetaan. Lisäksi on käyttöoikeus annettavaa sosiaalipalvelua koskeviin päätöksiin sekä asiakassuunnitelmiin ja palvelutarpeen arvioihin.

⁽⁷⁾ Käyttöoikeus määrittyy työtehtäviin sisältyvien vastuualueiden mukaan.

Palvelutehtävälukituksen myötä käyttöoikeudet ovat monilla laajentuneet, mutta se tarkoittaa myös jatkossa työntekijöiden työtehtävien kartoitusta ja määrittelyä

Mitä se sosmeta sitten pitää sisällään?

---

www.sosmeta.thl.fi

Asiakirjarakenteet

- Vireille tulot ja niiden arviot, palvelutarpeen arvioinnit, suunnitelmat...
- Asiakaskertomusmerkinnät (ehkä yksi merkittävistä muutoksista)
- Konteksti – mihin kaikkiin asioihin asiakirjat liittyvät
- Tila: asiakirjat ovat jossain tilassa: Luonnos – Testissä – Valmis – Vanhentunut. Sitä mukaa kuin ne ovat valmiita, niin niitä tulee ottaa käyttöön
- Sanasto: Sosiaalihuollon termeistä löytyy myös sanasto kansallisesti määritellyistä termeistä

- **Sosiaalihuollossa Kanta-liittymisen myötä tulee myös asianhallinta:**
  - Aina kun sosiaalihuollon tarvetta koskeva asia tulee vireille, aloittaa se uuden asian ja metatiedoissa vireilletulon ratkaisu ja täytäntöönpano merkitään kuuluvaksi samaan asiaan → työntekijät ottavat kantaa siihen, mihin asiaan kukin asiakirja liittyy
  - Asiakkaalla voi olla useita asioita vireillä saman palvelutehtävän sisällä
  - Asialuokitus on käytännössä sama kuin palvelutehtävuokitus
  - Jatkossa on mahdollista myös yhteinen asia, jolloin samaan asiaan voidaan liittää useita henkilöitä (esim. perheenjäseniä). Myös palvelutarpeen arvio voidaan tulevaisuudessa tehdä koko samaan asiaan kytketyille asiakkaille yhteisesti
  - Kanta-liittynyt tietojärjestelmä myös tarkistaa asiayhteyttä ja vaikka käyttöoikeudet asiakastietoihin olisivat laajentuneet niin työntekijä joutuu perustelemaan, miksi on menossa asiakastietoihin jos asiayhteyttä ei ole
  - Asian hallinta on myös kehitystyössä THL:ssä joten muutoksia saattaa tulla...
- Asian ja asiakkuuden arkistointi on aina työntekijän itse hoidettava!

- Sosiaalihuollossa Kanta-liittymisen myötä tulee myös asiakkuuden hallinta:
  - Työntekijöillä tulee olemaan mahdollisuus asiakastietojärjestelmässä nähdä, mitä asiakkuuksia asiakkaalla on tai on ollut
  - Asiakkuus liittyy sekä organisaation palveluyksikköön että palvelutehtävään
  - Työntekijä kuuluu johonkin sote-organisaatioyksikköön ja jos asiakkaalla ei ole asiakkuutta kyseiseen yksikköön niin joudutaan perustelemaan syy, miksi työntekijä on menossa asiakastietoihin

SOTE-organisaatiorekisteri

- Kanta-palveluihin liittymisen yhteydessä (ja tietojärjestelmän rakenteita rakennettaessa) on SOTE-organisaatiorekisteriä saatettu ajantasaiseksi
- Pääosin organisaatiorekisteriin on ollut jo merkitty terveydenhuollon palveluyksiköt. Osa niistä saattaa tarjota myös sosiaalihuollon palveluita ja niitä on esimerkiksi Pirkanmaalla muokattu.
- Varsinaiset sosiaalihuollon palveluyksiköt kuitenkin puuttuivat Pirkanmaan kuntien rekisteristä, mutta nyt ne pitäisi olla kunnossa
- Rekisterin muokkaamiseen tarvitaan organisaation ja sen palvelujen tuntemista, joten muokkaamista ei voi ulkopuolinen tehdä – tämä voi tulla jatkossakin eteen
- Haasteita organisaatiorekisterin muokkaamisen suhteen on tulossa kun hyvinvointialueet aloittavat

Sosiaalihuollon asiakastietojen kirjaaminen terveydenhuollon järjestelmiin

---

- Sosiaalihuollon asiakastietoja kirjataan myös terveydenhuollon tietojärjestelmiin (Pirkanmaalla: Lifecare-Effica, Pegasos ja Mediatri)
- Tyypillisesti kirjauksia tehdään ikäihmisten palveluissa ja vammaispalveluissa
- Terveydenhuollon järjestelmät eivät tule olemaan sosiaalihuollon osalta Kanta-kelpoisia järjestelmiä, joten suunnitelmia kirjaamisen suhteen tulee tehdä ennen kuin Kanta-liittyminen tulee pakolliseksi (9/24)

Monialaisen työn kirjaaminen

- Monialaista ja moniammatillista työtä tehdään jo kattavasti
- Monialaisen työn kirjaamiskäytännöt herättävät paljon kysymyksiä ja ratkaisuja tietojärjestelmissä ei vielä ole olemassa
- Kannattaa muistaa esim. lakien antamat tavoitteet ja mahdollisuudet - moniammatilliseen työhön kannustavat monet lait (esim. SHL, LsL)
- Usein unohdetaan laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista, joka antaa aika paljon mahdollisuuksia monialaisen yhteistyön kirjaamiseen
- THL on julkaissut oppaan: Kirjaaminen monialaisessa yhteistyössä:
  - <https://yhteistyotilat.fi/wiki08/display/JULMOKI>

7 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen kirjaaminen sosiaalihuollon toimintayksikön sisäisessä yhteistyössä

Kun sosiaalipalvelua toteuttaa sosiaalihuollon toimintayksikössä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö yhdessä, asiakkaasta laaditaan yhteinen toteuttamiskertomus. Lisäksi asiakkaalle voidaan laatia yhteinen asiakassuunnitelma ja muita tarpeellisia yhteisiä asiakasasiakirjoja. Tässä momentissa tarkoitetut yhteiset asiakasasiakirjat talletetaan sosiaalihuollon asiakasrekisteriin.

Henkilöllä, joka osallistuu edellä 1 momentissa tarkoitetun yhteisen palvelun toteuttamiseen, on oltava pääsy tehtävissään tarvitsemiinsa yhteisiin asiakasasiakirjoihin. Yhteisestä asiakassuunnitelmasta voidaan tallettaa tarvittaessa kopio potilasrekisteriin.

Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilön terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat potilastiedot merkitään potilasasiakirjoihin ja talletetaan potilasrekisteriin siten kuin erikseen säädetään.

8 §

Asiakastietojen kirjaaminen organisaatioiden välisessä monialaisessa yhteistyössä

Monialaiseen yhteistyöhön osallistuvat henkilöt voivat salassapitosäännösten estämättä:

1) kirjata edustamansa organisaation asiakirjoihin sellaiset yhteistyössä saamansa sosiaalihuollon asiakastiedot, jotka ovat tarpeellisia yhteisen asiakkaan asian hoitamiseksi sanotussa organisaatiossa;

2) tallettaa yhteistyön perusteella laaditun asiakassuunnitelman, muistion tai vastaavan asiakirjan sanotussa organisaatiossa, jos se on asiakkaan kannalta tarpeellista siinä asiassa, jonka hoitamiseksi asiakirja on laadittu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja asiakastietoja koskeviin salassapitovelvoitteisiin ja niistä poikkeamiseen sovelletaan, mitä asiakaslain 14–16, 19 ja 27 §:ssä säädetään, riippumatta siitä, minkä organisaation asiakirjoihin ne sisältyvät

- Sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnoilla kirjaamisessa voi syntyä erilaisia asiakastietoja:
  - Sosiaalihuollon asiakastietoja → sosiaalihuollon Kanta-palveluihin
  - Terveydenhuollon potilastietoja → terveydenhuollon Kanta-palveluihin
  - Sosiaalihuollon potilastietoja → ei siirretä Kanta-palveluihin
    - Sosiaalihuollon potilastietoja ovat (yksinkertaistettuna) tiedot, jotka sosiaalihuollon yksikön palkkalistoilla oleva terveydenhuollon ammattihenkilö tekee
- Nämä tiedot tulisi osata kirjaamisessa erotella toisistaan
- Joissakin organisaatioissa Suomessa on lähdetty tekemään kartoitusta siitä, mitkä asiakastiedot ainakin voitaisiin selkeästi siirtyä kirjaamaan sosiaalihuollon järjestelmään (esimerkiksi omaishoidon tuki, kasvatus- ja perheneuvonta...)

MUUTA AJANKOHTAISTA

Asiakastietolaki – muutama poiminta

- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 784/2021 (Asiakastietolaki)
- Tuli voimaan 01.11.2021
- Velvoittaa liittymään valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin (Kanta-palvelut)
  - Julkinen sosiaalihuolto ja sen lukuun toimivat viimeistään 1.9.2024
  - Yksityiset viimeistään 1.1.2026
- Määrää asiakastietojen käsittelijöiden tunnistamisen luotettavuudesta
- Määrää käyttöoikeuksista asiakastietoihin
- Palvelunantajan on annettava asiakkaalle tiedot hänen oikeuksistaan sekä hänen asiakastietoihinsa liittyvistä valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista ja niiden yleisistä toimintaperiaatteista. Tiedot on annettava asiakkaalle viimeistään hänen ensimmäisen asiointinsa yhteydessä.

- Asiakastietojen luovuttaminen Kanta-palveluiden välityksellä toiselle palvelunantajalle
  - Saa luovuttaa asiakkaan sosiaalihuollon järjestämiseksi, tuottamiseksi ja toteuttamiseksi
  - Edellyttää asiakkaan antamaa luovutuslupaa tai muussa laissa säädettyä perustetta
  - Luovutuslupa vastaa vaikutuksiltaan nykyistä terveydenhuollon kanta-luovutuksissa käytettävää laajaa suostumusta
  - Edellyttää informointia, asiakas- tai hoitosuhteen olemassaolon asiakkaan ja luovutuspyynnön esittäjän välillä varmistamista tietoteknisesti sekä ettei asiakas ole kieltänyt tietojensa luovuttamista.

Asiakastietolaki – muutama poiminta

- Asiakastietojen luovuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajien välillä
  - Saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä terveydenhuollon palvelunantajalle terveydenhuollon järjestämiseksi, tuottamiseksi ja toteuttamiseksi.
  - Vastaavasti terveydenhuollon potilastietojen luovuttaminen sosiaalihuollon palvelunantajille
  - Edellyttää asiakkaan antamaa suostumusta

- Luovutuslupa, suostumus ja kieltö
  - Luovutuslupien ja kieltojen on perustuttava informointiin ja oltava vapaaehtoisesti annettuja
    - Voimassa toistaiseksi ja ne voi peruuttaa
  - Asiakkaalla oikeus kieltää tietojensa luovuttaminen toiselle rekisterinpitäjälle Kanta-palvelujen välityksellä
    - Kiellon voi kohdistaa kaikkiin asiakastietoihin tai rekisterinpitäjään
    - Sosiaalihuollossa myös palvelutehtävään tai asiakirjaa
    - Kiellolla ei voi estää ammattihenkilön tai viranomaisen lakiin perustuvaan tai asiakkaan tahdonilmaisusta riippumattomaan tiedonsaantioikeuteen

- Kanta-palveluihin liittyminen ja vaiheistus
  - Liittymisvelvoite julkisilla 1.9.2024 ja yksityisillä 1.1.2026
  - Palvelutehtävissä syntyvien asiakirjojen tallentaminen aloitettava viimeistään (julkisilla):
    - Lapsiperheiden, työikäisten ja iäkkäiden palvelutehtävät 1.9.2024
    - Lastensuojelun palvelutehtävä 1.3.2025
    - Vammaispalvelujen palvelutehtävä 1.9.2025
    - Päihdehuollon palvelutehtävä 1.3.2026
    - Perheoikeudellisten palvelujen palvelutehtävä 1.9.2026

- THL ei tule jatkossa antamaan tai täsmentämään nykyistä käyttöoikeuksien määräystä vaan ne tullaan antamaan STM:n asetuksella - suunnitelmien mukaan vuoden 2022 aikana
- Määräysluonnos käyttöoikeuksista oli lausunnoilla 29.10.2021 asti eli lausuntoaika on päättynyt, mutta siihen ja annettuihin lausuntoihin voi tutustua osoitteessa:
- <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d6c17aaa-a4c9-4ecb-99f6-67cfcbcf4b87>

Käyttöoikeusasetus

- **Käyttöoikeudet perustuvat**
  - Työtehtäviin
  - Annettaviin palveluihin (palvelutehtävä, sosiaalipalvelut, palveluprosessi)
  - Tietokokonaisuuksiin
- **Julkisen sosiaalihuollon työtehtävät**
  - Laajan asiakasvastuun työtehtävät
  - Sosiaalipalvelun järjestäminen
  - Lastenvalvojan tehtävät
  - Sosiaalipalvelun toteutus
  - Sosiaalihuollon hallinnolliset tehtävät

Linkkejä, vinkkejä

- Kanta- palveluihin ja tietojen määrittelyihin on julkaistu käsikirja, johon on koottu aiemmat erilliset ohjeet:
  - [Kanta-palvelujen käsikirja sosiaalihuollon toimijoille](#)
- [Käyttöoikeusmääräys sosiaalihuollon asiakastietoihin ja sen soveltamisopas](#)
- [Sosiaalihuollon palvelutehtävät ja sosiaalipalvelut](#)
- [Sosiaalihuollon palveluprosessit ja niissä syntyvät asiakirjat](#)
- Sosiaalihuollon asiakasasiakirjat, niiden sisältö ja missä yhteydessä niitä käytetään sekä sosiaalihuollon sanasto:
  - [sosmeta.thl.fi](https://www.sosmeta.thl.fi)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä ([asiakastietolaki](#))
- Kanta-palvelujen käyttöönottojen aikataulus:
  - <https://www.kanta.fi/ammattilaiset/sosiaalihuollon-asiakastiedon-arkiston-kayttoonotto>